

at jeg har lagt Mærte til, at de Udtalelser, det ærede Medlem her er fremkommet med, dels have været dikterede af virkelig varm Interesse for Skolevæsenet, men dels ved Siden deraf har indeholdt Ytringer, som i Grunden uden Skade for Sagen kunde have været holdt borte. Jeg forstaaer saa godt, at det ærede Medlem en Gang imellem finder sig forpligtet i partipolitiisk Interesse at røre Stortrommen, og kan altsaa meget godt forstaa, at Udtrykket som „Klassestat“ og lignende kunne være paa deres Plads. Men jeg tror, det er lidt uheldigt at benytte en hver som helst Lejlighed til at røre denne Stortromme; Virkningen svækkes noget derved. Jeg vil i alt Fald, hvis det ærede Medlem vil tage mod et venligt Raad fra min Side, raade ham til at gøre det saa sjældent som muligt. De sidste Par Gange, det ærede Medlem har haft Ordet, har han benyttet Lejligheden til bl. a. at sige Præsterne nogle Ubehageligheder. Præsterne finde sig jo gennemgaaende i at saa disse Ubehageligheder at høre, men jeg synes egentlig slet ikke der har været Anledning dertil, særlig da de paastanden, det ærede Medlem er kommen med, have været noget umotiverede. Det ærede Medlem sagde forleden i sin Omtale af Skolekommissionerne, at naar Præsten paa den ene Side havde det store Hartkorn og paa den anden Side Arbejderne og Husmændene, vidste man nok, til hvilken Side Præsten gik. Det ved man i alle Tilfælde slet ikke, det er langt fra, at man i alle Tilfælde ved det. Hvis det ærede Medlem var kendt med disse Forhold Landet over, vilde han vide at der er grumme mange Præster, som ikke ere saa forskæddet elskede af det store Hartkorn, men hvem Husmændene og Arbejderne og det lille Hartkorn sætte langt mere Pris paa. Det er slet ikke saaledes, at Præsterne alle Begne ere disse Aristokrater, der høje sig for Herremændene, det er et rent fejl Syn paa Sagen. Det har vist sig og vil fremdeles vise sig, mange Steder her i Landet, at det tit er saaledes, at Smaafolk sætte megen Pris paa Præsten, og det store Hartkorn ønsker ham helst langt bort herfra og søger at blive fri for ham. Den anden Gang, det ærede Medlem talte om Præsterne, var, saa vidt jeg husker, i Gaar, da det ærede Medlem sagde, at det Arbejde, Præsterne gjorde, kunde i Samfundsnytte aldeles ikke sammenlignes med det Arbejde, Lærerne gjorde. Det forbavsede mig i Grunden noget, da Præsternes og Lærernes Arbejde paa ganske væsentlige Felter falder sammen; og naar Lærernes Arbejde er et samfundsnyttigt Arbejde — og det ind-

rømmer jeg, de gode Læreres Arbejde er — troede jeg, at de gode Præsters Arbejde ogsaa maatte erkendes for at være af Samfundsnytte. Dette beviser altsaa kun, at for Eksempel det ærede Medlem ikke interesserer sig for det, der ganske væsentlig er Præsternes Arbejde, men derfor kan det ærede Medlem ikke fremsætte det som en almindelig Anskuelse, som alle skulle hylde, at Præsternes Arbejde ikke er ligesaa samfundsnyttigt som Lærernes. Begges Arbejde er aandeligt, og de to Arter af Arbejde grænse nær op til hinanden. Sammenligningen mellem Lærerne og Toldembedsmændene synes mig derimod at halte stærkt. Man kan ikke sammenligne to saa aldeles uensartede Arbejder lige saa lidt som man kan sammenligne uensartede Genstande. Man kan f. Eks. ikke afgøre om en Paraply er mere samfundsnyttig end et Par Galoscher, og lige saa lidt om en Strødder er mere samfundsnyttig end en Skomager. Både Læreren og Præsten ere i og for sig samfundsnyttige, naar Præsten og Læreren gør et godt Arbejde; ellers er deres Arbejde temmelig samfundsstadeligt. Netop fordi jeg ellers i saa mange Henseender støtter det ærede Medlems Udtalelser har jeg tilladt mig disse Bemærkninger. Thi jeg synes, at Udtalelser i den Retning, jeg her har paapeget, skæmme de i øvrigt klare og logiske Foredrag, som det ærede Medlem er fremkommet med. Maaske jeg til aller sidst maa gøre en Bemærkning af ganske formel Art. Det vil jo kunne forstaaes af alle ærede Medlemmer, at naar man fik i sine Hænder en Betænkning, som var affattet i et Skoleudvalg, saa maatte man antage først og fremmest at kunne være sikker paa, at her fik man det danske Sprog fremstillet i det fulde Klarhed og Renhed. I alt Fald var jeg overtydet derom, og sagde til mig selv: Naar du faar det Vært i din Haand, skal du i alt Fald kunne lære, hvorledes du skal skrive dit Møderapport. Jeg vil nu ikke være ondskabsfuld — jeg er af Naturen godmodig — men jeg kan dog ikke lade være at gøre de Herrer opmærksomme paa et Ændringsforslag, som vi allesammen komme til at stemme for i Dag eller i Morgen — ja, jeg vil dog haabe, at det bliver i Dag — nemlig Ændringsforslaget Nr. 75 til § 18, som er stillet af hele Udvalget. Ansvarer er alle femtens, saa at jeg haaber, at Udvalget ikke vil rødmere, da de ere saa mange om at dele Ansvarer. Det begynder saaledes: „Paragraffen tilføjes“ — det er allerede en køn Mundfuld — men saa hedder det: „Ligeledes ophæves Mellemsetningen i næstsidste Punktum i § 4 i Lov af 29de Marts 1867.“ At man nu i Lovsproget —